

Rovdyr i GIVSKUD ZOO – Lærervejledning (melletrin)

Introduktion til undervisning, I kan afvikle på egen hånd:

Herunder finder du en sammenligning af forskellige karakteristika ved rovdirene i GIVSKUD ZOO. Der er lagt vægt på levested, fødevalg, jagtteknik og sanser samt halens og kløernes funktion.

Den tilhørende elevopgave giver eleverne informationer om rovdirenes levested, fødevalg og jagtteknik svarende til informationen i dette dokument. På side 2 skal eleverne dog selv komme med et bud på, hvad der er rovdirenes vigtigste sans og hvad de bruger kløerne og halen til. Eleverne skal bygge deres besvarelse på det, de kan læse på side 1 samt det de oplever, når de kigger på dyrene i GIVSKUD ZOO.

Side 3 i dette i dette dokument kan bruges som facit.

Introduktion til rovdire:

Pattedyr inddeles i en række ordener f.eks. primater, gnavere og rovdire. Rovdire-ordenen inddeles i en række familier. I GIVSKUD ZOO kan I møde rovdire fra følgende familier:

- Katte – afrikansk løve
- Hunde – canadisk ulv
- Halvbjørne – næsebjørn
- Mårfamilien – Sydamerikansk kæmpeodder
- Desmerdire – zebamanguster

De fleste danske rovdire tilhører mårfamilien. Det er f.eks. odder, skovmår, lækat og ilder.

Rovdire og rovdire

På dansk bruges betegnelsen rovdire både om dire tilhørende rovdire-ordenen og om dire, som lever af at æde andre dire. Men paradoksalt nok er det ikke alle dire i rovdire-ordenen, der lever af at æde andre dire. Det gælder f.eks. den store panda, som hovedsagelig spiser bambus. Den tilhører rovdire-ordenen Bjerne.

Jagt

De fleste dire fra rovdire-ordenen lever dog af at dræbe og æde andre dire. Byttedirene kan variere i størrelse fra insekter over mindre dire til store bøfler. Hos disse rovdire er kroppen tilpasset livet som jæger. Det betyder bl.a., at de fleste er gode løbere og har en veludviklet høre-, syns- og lugtesans.

Tænder

Uanset fødevalg har alle rovdire fire rovtænder, der er skarpe kindtænder i over- og underkæben. Disse tænder virker som en saks og er mindre udviklede hos arter, der næsten helt eller delvist spiser planter. Foruden rovtænderne har alle rovdire også de karakteristiske hjørnetænder, som bl.a. kan bruges til at fastholde og flænse et bytte med.

Løve (P3)	Canadisk ulv (P1)	Næsebjørn (P1)	Kæmpeodder (P1/P3)	Zeboramangust (P2)
Levested: savanne i Afrika	Levested: skovområder i Canada	Levested: skovområder i Sydamerika	Levested: floder og søer i regnskoven i Sydamerika	Levested: savanne i Afrika
Føde: hovedsagelig større pattedyr. Enkelte steder i Afrika har løverne specialiseret sig i at jage elefanter.	Føde: store dyr som elge og hjorte samt mindre dyr som gnavnere, fisk og fugle. Ulve spiser desuden frugter og bær. Læg mærke til skiltet i bjælkehytten med byttedyr i naturlig størrelse.	Føde: altædende men spiser hovedsagelig frugt og hvirvelløse dyr f.eks. snegle og insekter. Næsebjørne kan også æde padder, små gnavnere, æg og fugleunger.	Føde: hovedsagelig fisk, men også slanger, alligatorer og andre dyr, som de møder i vandet.	Føde: hovedsagelig insekter som biller og termitter. Zeboramangustere kan også tage gnavnere, slanger og padder og de spiser fugle- og slangeræg, som de finder på jorden.
Jagt: løver jager i flok. Det gør de hovedsagelig om natten eller tidligt om morgenen. De kan dog også jage midt på dagen, hvis chancen byder sig. Løver sniger sig ind på byttet og angriber byttet efter en kort spurt. De kan også ligge på lur ved et vandhul og vente på dyr, der kommer for at drikke. De kan kortvarigt løbe op til 80 km/t.	Jagt: ulve jager i flok. De er ikke så hurtige som løver, men de er ekstremt udholdende og kan løbe 30 km i sne uden pause. Jager de mindre dyr som harer kan de kortvarigt løbe godt 60 km/t. Jager de store dyr som elge, skruer de ned for tempoet men forfølger bytter i dagevis til det helt udmattet lader sig overmande. Ulven kan med 8 km/t tilbagelægge ca. 65 km om dagen.	Jagt: hanner lever alene, mens hunner og unger lever i flok. Flokkene holder sammen, når de er på jagt efter føde. Næsebjørnene bruger det meste af dagen på at søge efter nedfaldne frugter og insekter. Det gør de ved at rode i jord og blade med deres lange, bevægelige næse.	Jagt: når kæmpeodderne er på jagt, holder de sammen som flok men jager individuelt. De er meget hurtige og har et kraftigt bid, som gør dem i stand til at æde fiskene hele. Hvis kæmpeodderne møder slanger eller kaimaner omkring deres hule, går de til angreb i samlet flok. De kan dræbe kaimaner og anakonda-slanger på flere meters længde.	Jagt: zeboramangusterne holder sammen som flok men søger individuelt efter føde. De har meget hurtige bevægelser og er derfor i stand til at dræbe selv farlige slanger. Når zeboramangusterne finder æg, holder de ægget mellem forpoterne og kaster det mellem bagbenene mod noget hårdt, så ægget knuses.

<p>Sanser: hos løverne er det især synssansen, der er veludviklet. Øjet er meget lysfølsomt, og de har et fantastisk nattesyn. Derfor jager de især om natten.</p> <p>Læg mærke til, at løverne har en hvid stribe under øjet. Striben reflekterer lys og bidrager til løvens gode nattesyn.</p>	<p>Sanser: ulven har en lang snude og en meget veludviklet lugtesans. I skovene er synet knap så vigtigt, som i åbent land, men vha. af lugtesansen kan de opspore byttedyr på lang afstand.</p> <p>Læg mærke til ulvens lange snude med plads til mange sanseceller.</p>	<p>Sanser: næsebjørnene bruger i høj grad deres lugtesans og følsomme næse, når de går og roder i jorden.</p> <p>Læg mærke til den karakteristiske næse, som er meget bevægelig.</p>	<p>Sanser: odderne bruger synet under jagt, men knurhårene er også meget vigtige, hvis vandet er grumset.</p> <p>Læg mærke til oddernes store øjne og lange knurhår.</p>	<p>Sanser: zebramangusterne bruger i høj grad lugtesansen, når de leder efter insekter.</p>
<p>Hale: er lang og bruges til at styre med, når løven jager i høj fart. Den sorte halespids gør, at løverne lettere kan holde øje med hinanden, når de jager i flok. Unger kigger efter halespidsen, når de følger deres mor.</p> <p>Læg mærke til, at løverne også er sorte på bagsiden af ørene. Når løverne sniger sig efter et byttedyr, lægges ørene ned. Derved viser vinklen på det sorte felt, at løverne er på jagt.</p>	<p>Hale: generelt har hundedyrene en kortere hale end kattedyrene. Ligesom løven bruger ulven halen til at styre med, men den bruger i høj grad også halen til kommunikation. Hvis en ulv har halen højt løftet, viser den dominans. Hvis halen er mellem benene, viser den frygt eller underdanighed.</p> <p>Læg mærke til skiltet i bjælkehytten, hvor man kan se eksempler på ulvens kropssprog.</p>	<p>Hale: I løbet af dagen tilbringer næsebjørnene det meste af tiden på jorden, men de sover, parrer sig og får unger i træerne. Halen bruges til at holde balancen med, når næsebjørnene klatrer og hopper rundt i træerne. De stribede aftegninger gør halen lettere at se. Når næsebjørnene færdes på jorden holder, de sammen ved at lave lyde og holde øje med de andres haler.</p> <p>Læg mærke til den stribede hale.</p>	<p>Hale: når odderne svømmer, er det den kraftige hale, der driver dem frem i vandet. Fødderne bruges som ror, og gør odderne i stand til at skifte retning lynhurtigt.</p> <p>Læg mærke til, at odderne har svømmehud mellem tæerne.</p>	<p>Hale: når flokken er på jagt ser man jævnligt, at et af dyrene sætter sig op og spejder efter rovdyr. Når de sidder bruger de deres hale som støtte. Hvis en af spejderne opdager, at der er fare på færde, giver den besked til alle.</p> <p>Læg mærke til, hvordan zebramangusterne bruger halen som støtte, når de sidder.</p>
<p>Kløer: er normalt trukket ind, så kløerne forbliver skarpe. Men hvis løven har brug for kløerne til at gribe fat i et byttedyr, foldes kløerne ud som en springkniv.</p>	<p>Kløer: er korte og stumpe og kan ikke trækkes tilbage. De giver ulven et godt fodfæste og bruges til at grave med, når den gemmer forråd eller gaver en hule.</p>	<p>Kløer: kan ikke trækkes ind. De bruges hovedsagelig til at grave i jorden efter smådyr.</p>	<p>Kløer: kløerne, som ikke kan trækkes tilbage, bruges til at fastholde fisk, og til at grave huler med.</p> <p>Læg mærke til kløerne</p>	<p>Kløer: kan ikke trækkes ind. De bruges til at grave med og til at holde på æg, når de løfter dem for at kaste ægget mod noget hårdt.</p>